

Over helse toestanden, verwaande kuststeden en snuiftabak

Badparels in Pomorskie

Het Poolse Pommeren weet zich de trotse eigenaar van een niet onaardige strook witte zandstranden aan de Oostzeekust. Dit tot grote vreugde van zonnekloppers, strandlopers en andere zeefanaten. Omdat ook wij het zand tussen onze tenen wilden voelen, trokken we oostwaarts, onder de zachte streling van de voorjaarszon. Leg je voeten bij het haardvuur ... we nemen je mee naar warmere tijden.

TEKST: WILLY OST | EN FOTO'S: WILLY OST, TENZIJ ANDERS VERMELD

POLEN

NAAR DE HEL

Het is juni en aan de zandstranden langs de baai van Gdansk aan de Baltische Zee probeert de nakende zomer zachtjes de lente te verdringen. Ondanks het hemelse weer nemen we je mee naar een schiereiland met een duivelse naam. We gaan naar Hel. Door hun eeuwen labeur hebben wind en water aan de westzijde van

de baai een 35 kilometer lange zandstrook doen ontstaan. Op dat zanderige schiereiland vonden vijf dorpjes hun vaste stek. Helemaal op het einde van de landtong ligt Hel, het grootste van de vijf. Er is weinig verbeelding voor nodig om te weten wat er in het hoogseizoen gebeurt als de 6.000 eilandbewoners overrompeld worden door 300.000 vakantiegangers. Dat die bezoekers bovendien allemaal over de ene smalle, hobbelige weg trachten hun vakantieadres te bereiken, zegt

voldoende. De zomer betekent de hel op Hel. Naast enkele zandstranden is vooral de wind er een graag geziene gast bij surfers en kites. Hel heeft enig historisch belang als voormalige militaire basis. We merken heel wat campings op langs het water. Minder aangenaam is dat op die terreinen de filosofie wordt toegepast van 'er kan er altijd nog eentje bij'. De mythe van Orpheus en Eurydice indachtig hebben we bij het verlaten van Hel wijselijk niet meer omgekeken ...

De burcht van de Teutoonse ridders in Malbork presenteert zich als een echt sprookjeskasteel.

Een standbeeld van Neptunus siert de Lange Markt van Gdansk.

De langste houten pier van Europa, het visitekaartje van Sopot.

DRIEMAAL IS SCHEEPSRECHT

Voor een stad als Gdansk maakt zelfs de lange, rechte kuststrook een eerbiedige buiging om er een brede baai te vormen. Gdansk, Sopot en Gdynia liggen aan die baai en vormen samen een Trojmiasto, een 'Driestad', een soort drievuldigheid dus. Elk van de drie steden heeft haar eigen karakter en geschiedenis. Hoewel nauw verwant en in elkaar vergroeid, evolueerden ze in verschillende richtingen.

MONDAIN

De dynamische stad Sopot is al lang niet meer het groepje charmante vissershutjes waar in 1823 een oud-legerarts van Napoleon het idee kreeg een kuuroord op te richten. Sopot staat voor trendy en luxueus. Spreek dus nooit zomaar over een kuststad als je het over Sopot hebt, maar neem liever het woord resort in de mond. Dat staat zoveel chiquer. Hier vinden grote en grootse evenementen plaats en flaneren de Poolse 'm'as-tu vus' door de hippe winkelstraat. De vergelijking met Knokke is hier niet misplaatst. Onder het motto dat superlatieven maar net gepast zijn, snoeft Sopot met zijn langste houten pier van Europa. Je wandelt er een halve kilometer in zee, om daar zo veel ozon op te snuiven dat je er duizelig van wordt. Bovendien heb je voor het betreden van het houten staketsel moeten betalen, maar je gezondheid zal je er dankbaar om zijn. Bij de aanlegsteiger aan het uiteinde van de pier deint een vloot plezierjachten gezapig op de golven. De parel of zelfs het Monte Carlo van de Baltische zee, het zijn troetelnamen voor dit stadje waar heel het jaar door bewezen wordt dat mensen willen zijn waar anderen zijn.

NIEUWE HAVENSTAD

Gdynia is anders. Anders en nieuw, want pas gesticht in het begin van de twintigste eeuw. Uit het timide stadje tovert de Poolse overheid na de Eerste Wereldoorlog in sneltempo de grootste haven van het land tevoorschijn. Tussen beide wereldoorlogen door evolueert Gdynia tot een onpersoonlijke industriestad met de grootste en modernste handelshaven

aan de Oostzee. In 1939 verstoort kanongebulder op de nabijgelegen Westerplatte bij Gdansk de rust, en vanaf dan is de Tweede Wereldoorlog een feit. In geen tijd annexeren

Kleurrijk versierde veldkapelletjes verwelkomen je bij het binnenrijden van de dorpjes: landelijk Polen op zijn best.

de Duitsers de haven om ze zonder dralen te bevorderen tot hun belangrijkste marinebasis. Op het einde van de oorlog blijft een nagenoeg volledig verwoest Gdynia over. Weer slaagt Poolse ijver erin om die krachttoer van dertig jaar voorheen over te doen. Gdynia wordt in een mum van tijd heropgebouwd. De ambitieuze stad is trouwens nog altijd in volle ontwikkeling. Niettegenstaande de jongste van de 'Trojmiasto' niet veel toeristische troeven kan op tafel leggen, trekken het familiestrand, de restaurants en aantrekkelijke winkels enige toeristische aandacht. Inwoners van Gdansk flaneren graag op de brede boulevard en langs de havenkades, waar regelmatig reuzegrote cruiseschepen aanmeren.

TROTSE HANZESTAD

Gdansk is van een ander kaliber dan haar twee zusjes. De eerbiedwaardige duizendjarige heeft een bewogen geschiedenis achter de rug, met de Tweede Wereldoorlog als triest orgelpunt. Tijdens het terugtrekken van zijn troepen vernietigt Duitsland grote delen van wat op dat moment nog Danzig heet. De binnenvallende Russen maken het sloopwerk vakkundig verder af. Vastberaden om haar ziel te behouden, speelt de trotse, karaktervolle stad het klaar om alle verwoeste wijken steen voor steen terug op te bouwen. Het duurt wel 20 jaar vooraleer uit een vlakte vol puin weer een schitterende stad tevoorschijn komt. De machtige Hanzestad uit de 16de en 17de eeuw verrijst letterlijk uit haar as en herbeleeft vier eeuwen later haar glorieuze verleden. Niemand die merkt dat de kleurrijke huizen niet ouder zijn dan een halve eeuw. Opvallend ook hoe de architectuur sterke verwantschap vertoont met Hollandse en sommige Vlaamse steden. Vrolijk, joviaal en vrijgevochten zijn erg toepasselijke adjectieven voor deze havenstad met open blik op de zee. Dat net hier Solidarnosc ontstond en met succes het hoofd bood aan het arbeidersparadijs van het toenmalige communistische regime, is geen toeval. Zoals het water van de Wisla-rivier zich in de baai van Gdansk verenigt met het zeewater, zo vermengen bezoekers uit verschillende landen zich in Gdansk en creëren er een constante vakantiesfeer.

Replica van het Laatste Oordeel van Hans Memling geëscorteerd door de astronomische klok uit 1470 in de Mariakerk.

Sopot, een mondain kuststadje.

Polen, door en door katholiek. Processie in Malbork.

Al zingend trachten we het Kasjoebische alfabet te leren.

Dit splinternieuwe museumgebouw over de Tweede Wereldoorlog in Gdansk valt wel op ...

Naast een grote handelshaven bezit Gdynia ook een mooie jachthaven.

Het optrekje van de Teutoonse ridders in Malbork twijfelt tussen burcht en klooster.

Aan de Długie Pobrzeże, de Lange Kade van de Motława-rivier in Gdańsk, meerden eertijds alle grote zeil- en handelsschepen aan.

Religieuze boekenwinkel in Gdańsk.

KENNISMAKING IN STIJL

Zoals de Poolse koningen ons voordeden bij officiële bezoeken aan Gdańsk, schrijden ook wij waardig door de Gouden Poort en volgen de Droga Krolewska of de Koninklijke Route. Ze vormt de hoofdader van de stad. Zelfs op een doordeweekse dag is het gezellig druk in de straten. De Długi Targ of Lange Markt omgeeft zich klassevol met wat de allermooiste renaissance- en barokgevels van Polen heten. Zij vormen het waarmerk van de Hanzestad. Van de Ulica Mariacka, de Mariastraat, bleef na de oorlog niets overleefde. Foto's en herinneringen maakten een nauwkeurige reconstructie mogelijk. Nu is het een van de gezelligste straatjes van het centrum. Wat je je ook maar kan indenken en in verband brengen met barnsteen ligt hier in stalletjes en winkels tentoon. Uiteraard bekleden de kruisbeelden en paternosters de eerste plaats, op de voet gevolgd door een waaier aan sieraden. "Gdańsk, wereldhoofdstad van barnsteen" is in de Ulica Mariacka geen loze slogan. Wie meer wil weten over de 40 miljoen jaar oude schat van Gdańsk, zoals de fossiele hars hier wordt omschreven, verwijzen we graag door naar het plaatselijke Ambermuseum. Een Mariastraat zonder Mariakerk zou niet compleet zijn. Alhoewel ze de eerste prijs heeft behaald voor de grootste bakstenen kerk ter wereld, maakt ze ons op esthetisch vlak niet bepaald wild. In het koele, witte interieur valt een kleurrijke reproductie van het Laatste Oordeel van Hans Memling ons op. Voeg daar aan de gigantische astronomische klok van Hans Düringer uit 1470 en het gotische triptiek boven het hoofdaltaar toe, en je hebt het zowat gehad. Voor ons waren de gedisciplineerde 13-jarige klasgenootjes, die wat kleingeld samenlegden om knielend een kaars te laten branden, de mooiste en vooral de sereenste bezienswaardigheid ...

KUIEREN LANGS DE KADE

Tot in de tweede helft van de 19de eeuw bevond de middeleeuwse haven van Gdańsk zich niet aan zee, maar langs de kade van de Motława-rivier aan de oostkant van de stad. Boten meerden er aan bij de houten

steigers van de Długie Pobrzeże, de Lange Kade. Daar werden nagenoeg alle goederen die Polen in- en uitgingen verhandeld. Gdańsk stond meer dan 300 jaar lang aan de top van de rijkste steden. Nu palmen visrestaurants de kade in en is het een favoriete plaats om te flaneren. Fraaie huizen spiegelen zich in het rimpelloze water en stadspoorten geven uit op smalle straten. Hét symbool van die voorspoedige tijd, de beroemde middeleeuwse kraan uit 1444, pronkt fotogeniek in de oude haven. Dankzij een ingenieus katrollensysteem volstonden twee personen om zware ladingen te lossen en te laden.

UNIEK IN ZIJN SOORT

Zoals al vermeld luidde een kanonschot op de Westerplatte bij Gdańsk het begin van de Tweede Wereldoorlog in. Daarom was er geen betere plaats denkbaar om een museum, gewijd aan die tragische wereldbrand, op te richten. Alleen al de bijzondere vorm van het pas in 2017 geopende gebouw is een bezichtiging waard. Niet de grote politieke figuren van toen, maar het verhaal van de gewone mens staat centraal in de groots opgevatte tentoonstelling. Dagelijkse taferelen overstemmen militaire feiten en tonen de impact van oorlog op het leven van elke dag. Reken op enkele uren voor je bezoek, en dan zal je nog niet alle documenten hebben kunnen lezen ...

OP VISITE BIJ DE TEUTONEN

In het middeleeuwse Frankrijk bloeide de machtige Tempeliersorde. Het toenmalige Pruisen had zijn vergelijkbare 'Orde van de Teutoonse Ridders van het Hospitaal van de Heilige Maagd Maria in Jeruzalem' – een hele mond vol –, ontstaan rond 1191. Zoals hun Franse collega's stond ook deze religieus-militaire gemeenschap in voor de bescherming van christelijke pelgrims naar het Heilige Land. Begin 14de eeuw vestigden de Teutonen zich in Marienburg, het huidige Malbork en richtten er een monumentale bakstenen burcht op. Stilaan evolueerde de orde tot een machtige staat binnen de staat, wat onvermijdelijk tot hommele moest leiden. De Teutonen kregen het inderdaad aan de stok met de Poolse adel, voerden oorlog en verloren enkele matches, waardoor hun macht afbrokkelde. De burcht in Malbork overleefde echter zowel de belegeringen als de tijd, tot ze in 1945 zwaar beschadigd uit de oorlog kwam. Het vergde jaren om het sprookjeskasteel in zijn oude glorie te herstellen. Het schitterende complex werd ondertussen opgenomen op de Unesco-werelderfgoedlijst. Een bezoek doorheen de indrukwekkende vertrekken leidt je binnen in de fascinerende wereld van de middeleeuwse orde.

Idyllisch plaatje uit het land van de Kasjoeben.

Hel heeft ook stranden met mondaine allures.

De Ulica Mariacka, keurig heropgebouwd na de Tweede Wereldoorlog.

BIJ DE KASJOEBEN

In de westelijke achtertuin van Gdansk ontvouwt zich een heuvelland van glooiende akkers en bossen. Dit is Kasjoebenland. Het hooi ligt te drogen en klaprozen schilderen een klad hevig rood in het wiegende koren. Heel af en toe verschijnt ergens een verloren gehucht onder hoge boomkruinen. Kleurrijk versierde veldkapelletjes verwelkomen je bij het binnenrijden van de dorpjes: landelijk Polen op zijn best. De Kasjoeben, een van oorsprong Slavisch volk, wisten doorheen alle troebele tijden hun authenticiteit te bewaren. Door en door trouw aan de Kerk, aan hun tradities en taal vormen ze een aparte entiteit binnen Pommeren. Typisch voor de Kasjoeben is het gebruik van snuiftabak, een gewoonte die ze graag met je delen. Bij onbevoegden resulteert deze snuiverij steevast in hevige niesbuien en waterende ogen. Wie deze streek met Zwitserland vergelijkt (men spreekt hier zelfs van Klein Zwitserland), loopt iets te hard van stapel. Maar mooi en rustig is het er absoluut. Wandelen, fietsen, paardrijden, kanovaren en vissen zijn hier aan de orde. Zoek je rust

Op de Westerplatte werd het eerste schot van de Tweede Wereldoorlog gelost.

en natuur, dan zal Kasjoebenland je niet ontgoochelen. Een officiële hoofdplaats van de regio aanduiden ligt moeilijk, maar Koscierzyna, waar je de bekende Stary Browar Koscierzyna-brouwerij kan bezoeken, bevindt zich centraal.

Wij leerden Pommeren kennen als een veelzijdige vakantiebestemming. Of je nu graag met je voeten in het water loopt, de Teutoon uithangt of zelfs voor een snuifje tabak je neus (niet) ophaalt, in Pomorskie kan het allemaal ... ■

INFO

ADRESSEN

Pool Informatiebureau voor Toerisme

Renaissancelaan 20 PB 25
B-1000 Brussel
T 02 740 06 20
www.polen.travel

INTERESSANTE WEBSITES

www.pomorskie.travel
www.visitgdansk.com
www.muzeum1939.pl
www.zamek.malbork.pl

KAMPEREN

CAMPINGS

Camping Przywidz nr. 20

Ulica Gdansk 19
PL-83-047 Przywidz
T +48 586 825 265
www.camping.vti.pl
gps: N 54°11'40.4", O 18°19'26.8"

Camperpark Przy Wydmach nr.114

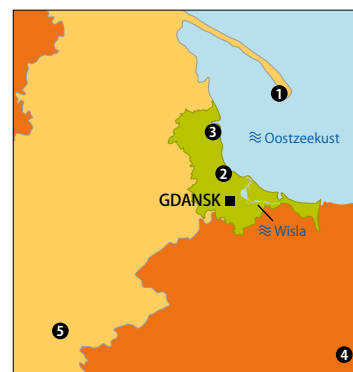
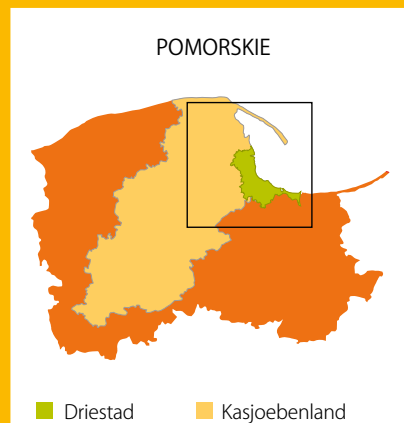
Ulica Wydmy 6
PL-80-656 Gdansk-Stogi
T +48 583 042 070
www.osrodekprzywydmach.pl
gps: N 54°22'11.5", O 18°43'54.7"
6 km van centrum Gdansk gelegen.

Camping Stogi nr. 218

Ulica Wydmy 9
PL-80-656 Gdansk
T +48 583 073 915
www.camping-gdansk.pl
gps: N 54°22'10.7", O 18°43'49.5"
6 km van centrum Gdansk gelegen.
open: april tot oktober

Helkamp

Ulica Kuracyjna 1
PL-84-150 Hel
T +48 603 711 522
www.helkamp.com
gps: N 54°36'3.4", O 18°48'21.6"

1. Hel
2. Sopot
3. Gdynia
4. Malbork
5. Koscierzyna